

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ренета Ванкова Божанкова, Катедра по руска литература,
Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ в област
на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1.

Филология. Научна специалност: Руска литература (Руска литература на XIX век)

Автор на дисертационния труд: **Людмил Иванов Димитров**

Тема: ДРАМАТУРГИЯ НА РАЗОТИВАНЕТО (Антон Чехов – Лев Толстой – Максим
Горки и завършекът на руската драматургия от XIX век)

1. Общо описание

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД РД-38-438/18.07.2024 г
съм определена в състава на научното жури (изготвяне на становище) за осигуряване на
процедура за защита на дисертационния труд на проф. д-р Людмил Димитров, озаглавен
„ДРАМАТУРГИЯ НА РАЗОТИВАНЕТО (Антон Чехов – Лев Толстой – Максим Горки и
завършекът на руската драматургия от XIX век)“. Материалите по защитата бяха
представени в срок на журито.

Проф. д-р Людмил Димитров е преподавател в Катедрата по руска литература на
Факултета по славянски филологии, като представеният от него труд премина през
обсъждане в това първично звено и бе направено предложение за откриване на процедура
по защита на дисертацията.

2. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията е с обем от 721 страници, включващи увод, три глави, заключение,
цитирана библиография (498 позиции).

Авторът избира и се съсредоточава върху най-значимите писатели, тези даже не от
първия ред, а самите класици, чието наследство дори и да не е безспорно, е прието или
приемано за образец, за литературен връх. В този смисъл е истинска изследователска
смелост да се погледне към Толстой, Чехов и Горки едновременно, през идеята за
взаимовлиянията и привличанията, споровете, подражанията, съперничествата,
творческата ревност и ревностност.

Целите, задачите, методологията, библиографската опора са ясно определени и подробно коментирани във въвеждащата част на труда, направени са много необходими уточнения относно структурирането на обемния материал, теоретичната опора, предпочитанията към използваните термини.

Всяка от трите глави има своя структура, динамика и значимост за разгръщането на тезата на дисертанта за завършека на цял период в руското културно развитие именно в краевековните години чрез този сложен драматургичен възел на срещите, замисъла за пиеси и герои, както и на реакциите на тримата писатели. В драматургичните творби Л. Димитров анализира възможните и видими само под ъгъла на изчерпателното познаване на документите и свидетелствата на съвременници взаимни оглеждания на проучваните автори и творчески светове, техните самопознания, постигнати през другия, опосредствани чрез сценични решения и персонажни преображения.

Като особено важни за развиването на идеите на дисертацията трябва да отбележим разсъжденията върху биографичното начало, върху его-текстовете, без проучването на които доста от изводите на този труд не биха могли да се направят. Значението на его-текстовете и начинът, по който те се интерпретират и се включват в изследването на проф. Димитров, е безспорно, а пред нас е внимателно включване на факти и интерпретации в контекста. Разбира се, няма как да се говори само за тримата герои. Говори се за всичко, случвало се около тях, за да могат те да имат фон, на който да бъдат представени. Така че тази фактологична осведоменост личи в текста особено по отношение на вглеждането в процеси, личности, детайли точно от това избрано десетилетие. Разбира се, има нови тълкувания на познати въпроси. Л. Димитров продължава линия, която е следвал през годините, и някои от тезите са уплътнени, други са нюансирани, трети са изоставени. Мащабът на замисъла далеч надхвърля краевековното десетилетие, представени и осмислени в светлината на целите на изследването са многобройни събития, имена, факти, текстове на другите за Толстой, Чехов и Горки. Но колкото и герои да има на сцената на това изследване, все пак главният е Чехов, чието творчество под различни ракурси, но с еднаква убеденост в абсолютната стойност на творбите му, представя Л. Димитров. В тази връзка бих добавила, че авторът е академично обективен, но не безпристрастен към всеки от тримата руски писатели.

Два пъти в текста си дисертантът назовава работата си „критически разказ“ (с.49 и с.107) и това е може би автохарактеристиката, която изглежда най-точната. Авторският изказ е ярък, дори увличащ; метафори, каламбури, езикова игра оцветяват текста, но понякога с преднамереността си предизвикват читателя не само към размисъл, а и към

спор относно далечното сближаване на езици и култури чрез опит за баланс върху междуезикова омонимия. Отделно бих искала да подчертая и трактовките на пространствата (дом, път, дъно), начина, по който те са сплетени, за да аргументират в още една плоскост основната теза за завършека на „златния“ период на руската драматургия.

Към изброените характеристики на дисертационния труд ще добавя и приноса на Л. Димитров към разглеждането на проблемите на художествения превод на класически текстове, безсмъртни в оригинал, но нуждаещи се от ревизия и ново осмисляне на тези преводи в процеса на съвременната рецепция.

Автореферат

Авторефератът в обем от 73 страници включва всички изисквани раздели и отразява накратко, в синтезиран вид развитието на изследването от замисъла до реализацията, представя целите, задачите, използваните източници, резултатите, изводите, научните приноси на дисертанта.

3. Статии, свързани с темата на дисертацията

Публикациите по темата на дисертацията, посочени от автора, са 11, от които най-ранната е от 2008 г., а последната от 2024 (под печат). Статиите са издадени както в български, така и в чуждестранни списания и сборници. Така научните резултати на дисертанта са получили през последните години своята известност и място в съвременната литературоведска русистика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията на проф. Димитров е пространно, солидно, впечатляващо изследване. То демонстрира експертното знание на автора си в сферата на руската литература и култура на XIX век. В текста на дисертацията има следи от всички по-ранни занимания и теми на автора – литературен историк, изследовател на драматургията и театъра, преводач; тези познания са синтезирани, прегледани отново и някои преосмислени, подкрепени от опита на преподавателя, представяни през годините пред различни аудитории и получили оценка и резонанс.

Дисертационният труд представя изследователски резултати, които могат да се оценят като сериозен принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на

академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

На основание на посочените приноси на рецензирания труд убедено давам своята *положителна оценка*, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“* на *Людмил Иванов Димитров* в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Руска литература на XIX век).

30.09.2024 г.

проф. д-р Ренета Божанкова